

Jerzy Marek Łapo

Skomack Wielki, st. 2, gm. Stare
Juchy, woj. suwalskie, AZP 22-76/-

Informator Archeologiczny : badania 29, 58-59

1995

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Sękowice, st. 8
gm. Gubin, woj. zielonogórskie
AZP 62-06/1

Muzeum Archeologiczne Środkowego
 Nadodrza k. Zielonej Góry

Badania prowadził dr Jarosław Lewczuk (autor sprawozdania). Udział wzięli prof. dr hab. Grzegorz Domański (IAiE we Wrocławiu), mgr mgr Ewa Przechrta i Sławomir Kałagate (MASN). Finansowane przez Dyрекcję Okręgową Dróg Publicznych w Zielonej Górze i Wojewodę Zielonogórskiego.

Konieczność przeprowadzenia badań na stanowisku wynikała z planowanej na 1996 r. budowy nowego przejścia granicznego i prowadzącej do niego drogi, pomyślanej jako obwodnica Gubina. Stanowisko położone jest ok. 900 m na południowy zachód od centrum wsi, na płaskim, piaszczystym wyniesieniu w obrębie doliny Nysy Łużyckiej, ok. 250 m na wschód od obecnego koryta rzeki.

Badania przeprowadzono we wrześniu i październiku 1995 r. Po zdjęciu humusu sprzętem mechanicznym na powierzchni ok. 1,5 ha i ręcznym doczyszczeniu odkrytego obszaru, zewidencjonowano tu 249 obiektów z różnych okresów pradziejów: 125 jam, 102 ciałopalne groby popielnicowe, 8 palenisk, 4 zespoły dymarek, 3 skupiska ceramiki, dół posłupowy, 6 naczyń wkopanych w calec.

Ciałopalne groby popielnicowe są typowe dla grupy górzyczej kultury łużyckiej. Dominują groby popielnicowe czyste, groby obsypane resztkami stosu są nieliczne. Zadokumentowano 95 pochówków pojedynczych, 6 podwójnych, 1 potrójny, 1 poczwórny — sądząc tylko po ilości popielnic w grobie.

Najbogatszy jest obiekt nr 140. Odkryto w nim popielnicę, misę, kubek, 2 naczynia, miecz żelazny jednosieczny o długości 50 cm, situlę brązową, czerpak drewniany, zapinkę brązową z ozdobną nóżką, charakterystyczną dla okresu halszackiego D₃.

Ze 125 jam ok. 100 jest związanych funkcjonalnie z opisywanym cmentarzyskiem — zsypany w nie pozostałości stosów pogrzebowych wraz z resztkami ciałopalenia, spalenizną, polepą, fragm. ceramiki. Podobnie jest datowanych 8 palenisk rozpoznanych na całej powierzchni cmentarzyska, jak i jedyny odkryty dół posłupowy.

Obok odkryto osadę grupy gubińskiej kultury jastorfskiej, datowaną na okres lateński C₁/C₂-D₁. Zewidencjonowano tu 20 jam, dymarki (3 wystąpiły pojedynczo, a 3 w skupisku), 3 naczynia wkopane w calec. Osadę należy interpretować jako relikty osady produkcyjnej związanej z wytopem żelaza z miejscowych rud darniowych.

Pięć obiektów nie zostało określonych chronologicznie i kulturowo z powodu braku materiału ceramicznego w wypełnisku.

Dwa obiekty są datowane na czasy późnego średniowiecza i okres nowożytny.

W sumie z odkrytych jam, palenisk, dymarek, dołu posłupowego i skupisk ceramiki zebrano ok. 5000 fragm. ceramiki; z grobów pochodzi kilkaset naczyń — całych lub zdalnych do rekonstrukcji plastycznej bądź tylko rysunkowej. Wydzielone zabytki metalowe z cmentarzyska — o bardzo różnym stanie zachowania — należy szacować na blisko 100 sztuk.

Skomack Wielki, st. 2
gm. Stare Juchy,
woj. suwalskie
AZP 22-76/—

Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie

Badania prowadził mgr Jerzy Marek Łapo. Finansowane przez Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie. Pierwszy sezon badań. Kurhan kultury kurhanów zachodniobałtyjskich z wczesnej epoki żelaza,

ze śladami pochówków kultury bogaczewskiej z okresu wpływów rzymskich.

Kurhan o wymiarach 14 m (północ-południe) na 9 m (wschód-zachód) i wysokości od 0,8 m (północ) do 1,6 m (południe) położony jest na piętrze terasy nadzalewowej, ok. 100 m od południowego brzegu jeziora Orzysz. Badany był przez rok 1877 przez Johanna Heydecka, który odkrył ciałopalny grób popielnicowy w obstawie kamiennej.

Tegoroczne prace wykopaliskowe miały charakter weryfikacyjno-ratowniczy. Zastosowano metodę eksploracji ćwiartkami, z zachowaniem świadków profilowych szerokości 0,5 m. Badaniem objęto 155,5 m² powierzchni stanowiska. W zachodniej części kurhanu, który w rzeczywistości jest naturalnym, kamienistym pagórkiem, pod warstwą humusu odkryto jamę o średnicy 2,4 m, sięgającą głębokości 1,2 m, wypełnioną szaroczną ziemią z piaszczystymi przebarwieniami, kamieniami różnej wielkości oraz fragm. naczyń kultury bogaczewskiej. Skupisko analogicznych fragm. ceramiki, o średnicy 2,5 m, odkryto w humusie ćwiartki południowo-zachodniej.

W sumie pozyskano 326 fragm. naczyń kultury bogaczewskiej, znalezionych wyłącznie w humusie i w jamie, która znajduje się w miejscu posadowienia wczesnożelaznego grobu, wyeksplorowanego przez J. Heydecka.

Ceramika kultury bogaczewskiej, wśród której znalazł się fragm. brzuśca naczynia z częściowo zachowanym wyobrażeniem ryby, pochodzi z przynajmniej kilku naczyń i znalazła się na kurhanie najprawdopodobniej w związku z odkryciami dokonanymi w końcu XIX w. na pobliskim cmentarzysku płaskim z okresu wpływów rzymskich.

Zabytki oraz dokumentacja znajdują się w Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie.

Badania będą kontynuowane w ćwiartce południowo-zachodniej.

Sławica, st. 1, gm. Skoki, woj. poznańskie — patrz: paleolit i mezolit

**Szestno, st. II, „Ptasia Wyspa”
gm. Mrągowo, woj. olsztyńskie
AZP 21-69/—**

Uniwersytet Warszawski Instytut Archeologii

Badania prowadził dr hab. Wojciech Nowakowski przy współudziale Magdaleny Fedorczyk (autorka sprawozdania). Finansowane przez Instytut Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego oraz Urząd Gminy Mrągowo. Drugi sezon badań (wznowione po 17 latach). Osada wielokulturowa, głównie kultury kurhanów zachodniobałtyjskich.

Stanowisko położone jest na wyspie jeziora Salet. Wyspa ma 1 ha powierzchni i wznosi się 8 m nad taflą jeziora.

Na przedłużeniu linii ara F10 założono wykop o długości 25 m i szerokości 2,5 m. Pod 50-centymetrową warstwą humusu natrafiono na warstwę kulturową o miąższości od 40-80 cm. Zlokalizowano 6 obiektów (17, 18, 19, 19a, 20, 21). Stanowiły je płytko zagłębione w ziemi jamy zawierające nieliczny wielokulturowy materiał ceramiczny. Wyróżniały się jedynie obiekty 19 i 19a — początkowo traktowane jako jeden obiekt, który po przecięciu profilem rozdzielił się wyraźnie na dwie jamy, ponadto wchodził w południowo-wschodni profil wykopu. Główną bazę źródłową wśród materiału znalezionej luźno stanowiła ceramika (przede wszystkim fragm. naczyń kultury kurhanów zachodniobałtyjskich, lecz również ceramika neolityczna, z okresu wpływów rzymskich i późniejsza). Wśród zabytków wydzielonych dominowały narzędzia i półprodukty krzemienne (w większości mezo-lityczne?). Poza tym znaleziono fragm. oselki i kamiennego ciężarka do sieci.

Dokumentacja i materiały znajdują się w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego.

Badania będą kontynuowane.